

Türkiye ve Seçilmiş OECD Ülkelerinde Ücretler Üzerindeki Vergi Takozu ve Medeni Durumun Vergileme Üzerine Etkileri

Öğr. Gör. Dr. MeltemİRteş GÜLŞEN
Anadolu Üniversitesi
mirtes@anadolu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Şennur ÖZTÜRK
Anadolu Üniversitesi
sennuro@anadolu.edu.tr

Özet

Devletler, toplum halinde yaşamanın gereği olarak ortaya çıkan kamu hizmeti ihtiyacının gerektiği şekilde yerine getirilebilmesi için gelire ihtiyaç duyarlar. Bunu da öncelikli olarak vergi gelirleri ile karşılarlar. Vergilemede adalet ilkesi gereği mükelleflerden ödeme güçlerine göre vergi alınır. Bireysel vergi yükünün tespitinde; ödenen vergilerin, gelire oranı esas alınmaktadır. Vergi yükünün ücret gelirleri üzerinde ortaya çıkardığı yük terminolojide vergi takozu (*tax wedge*) şeklinde tanımlanmaktadır. Vergi takozu, işgücü başına devlete ödenen vergiler ile sosyal güvenlik katkı paylarının toplamını ifade etmektedir.

Vergi takozu, vergi yapılarına göre ülkeden ülkeye farklılık gösterebilirken indirim, istisna, muafiyet ve sosyal yardım şeklinde yapılan nakit transferleri ile aynı gelir türünün kendi içinde bile farklılıklar gösterebilmektedir. Ücret geliri elde edenlerin medeni durumu ve çocuk sayısı da vergi takozunun azalması ya da artması yönünde etkiler yaratabilmektedir.

Ücret üzerindeki vergi takozunun ve medeni durumun vergileme üzerindeki etkilerinin inceleneceği bu çalışmada; öncelikle konuya ilişkin yasal düzenlemeler hakkında bilgi verilecek daha sonra da Türkiye’de ücretler üzerindeki vergi takozu, seçilmiş OECD ülkelerindeki (Belçika ve Şili) ücretler üzerindeki vergi takozu ile karşılaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ücret, Asgari Ücret, Asgari Geçim İndirimi, Vergi Takozu.

The Effects Of The Tax Wedge On The Wage And Marital Status On Taxation In Turkey And The Selected OECD Countries

Abstract

States need income in which they fulfill primarily with tax revenues to provide the requirement for proper public service which emerges from living as a community. Taxpayers are taxed according to their ability to pay due to the principle of fairness in taxation. The estimation of individual tax burden is based on the proportion of tax payment to income. The tax burden on wage income is defined as the tax wedge. The tax wedge represents the sum of taxes paid to the state [per labor] and the social security contributions. The tax wedge differs greatly among countries as their governments can use different tax structures to collect revenue. There can be differences even in the same type of income. It also differs depending on cash transfers which occur as discounts, exemptions, exceptions and, social benefits. Marital status and the number of children of those who obtained wage income may create increase or decrease effects on the tax wedge. In this study in which the effects of the tax wedge and the marital status of the taxpayers had been studied. Firstly, the information will be given about the legal regulations on the subject and then the tax wedge on the wage (income) in Turkey will be compared to the tax wedge on the wage (income) of the selected OECD countries (Belgium and Chile).

Key Words: Wage, Minimum Wage, Minimum Living Relief, Tax Wedge

GİRİŞ

Kişilerin bir işte ortaya koydukları bedensel ve zihinsel faaliyetlere emek veya işgücü adı verilir. Emek, üretimin temel unsuru olup, bütün iktisadi faaliyetlerin tek amacı emeği ile üretime katılmış olan insanların refah ve mutluluğunun sağlanmasıdır.

Üretim faktörleri açısından emek faktörünün getirisi ücrettir ve devletler tarafından kamusal alanda yapılacak harcamaları karşılamak üzere bu getirinin bir kısmını vergi olarak alması gerekir. Burada önem arz eden konu, elde edilen ücret gelirin ne kadarının vergi olarak alınması gerektiğidir.

Sermaye faktörünün getirisi olan kâr üzerindeki vergi yükü ile emek faktörünün getirisi olan ücret üzerindeki vergi yükünün vergilemede adalet ilkesi gereği topluma eşit olarak dağıtılması gerekir. Çünkü ücret üzerindeki vergileme politikası bir ekonomide malların nispi fiyatlarını, sermaye ve diğer üretim faktörlerinin dağılımını, devletin gelir yapısını ve milli gelirin bölüşüm biçimini de etkiler. Ücretler üzerindeki vergi ve benzeri mali yüklerin ağır olması iş arayanların istihdam kararlarını ve seçeneklerini etkileyeceği gibi firmaların işe alım kararlarını da etkileyecek hatta kayıt dışı istihdama yöneltebilecektir (Nar, 2015).

Türkiye’de “ücret” denildiğinde ilk akla gelen kavram “asgari ücret”tir. Bir sosyal politika aracı olarak asgari ücret, bireylerin yaşamsal ihtiyaçlarını asgari düzeyde giderebilmeleri için belirlenmiş olan miktardır. Ancak, değişen ekonomik koşullar, yaşamsal pek çok ürünün fiyatında ortaya çıkan artışlar ve aile bireylerinin artan kişisel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak asgari ücrette de gerekli düzenlemelerin yapılması ve vergilemenin etkilerinin sosyal teşvikler ve indirimler yoluyla en aza indirilmesi gerekmektedir.

Günümüz çağdaş devletlerinde her bireye asgari düzeyde de olsa yaşamını sürdürebileceği bir gelir elde edebilmesi, anayasal ve yasal olarak sağlanmıştır. Ancak, asgari ücretin belirlenme biçimi ve düzeyi ile vergilemeyi ve sosyal teşvikleri de kapsayan mali yönü ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Gök v.d, 2015).

Bu çalışmanın temel amacı, ücret üzerindeki vergi takozunun ve medeni durumun vergileme üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu çerçevede öncelikle konuya ilişkin yasal düzenlemeler hakkında bilgi verilecek daha sonra da Türkiye’de ücretler üzerindeki vergi takozu, seçilmiş OECD ülkelerindeki (Belçika ve Şili) ücretler üzerindeki vergi takozu ile karşılaştırılacaktır.

1. Türkiye’de Ücret Gelirlerine Genel Bakış

Gelir Vergisi Kanunu’nda (GVK), ücret gelirleri konusundaki temel düzenlemelere 61-64. maddeler arasında yer verilmiştir (GİB, GVK, 2015). GVK.’nun 61. maddesinde ücret, “İşverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir” şeklinde tanımlanmıştır. Ücret, bedensel ya da zihinsel bir emek karşılığında işverenden elde edilen hasılayı ifade etmekte olup, hâsıla para şeklinde olabileceği gibi aynı veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde de olabilmektedir.

Kanunun 15, 16, 23 ve 29. maddelerinde de ücret gelirleri kapsamında yer alan muafiyet ve istisnalar yer verilmiştir. 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanununda, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununda, 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanununda ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda olduğu gibi diğer kanunlarda da istisna hükümleri yer almaktadır.

1.1. Ücret Gelirlerinin Vergilendirme Şekilleri

Gelir Vergisi Kanunu’nda düzenlenen yedi gelir unsurundan birisi olan ücret gelirin vergilendirilmesindeki temel yöntem, kaynaktan kesme yöntemidir. Kaynaktan kesme yönteminin yanı sıra kanunda belirtilen durumlarda beyan usulü ve vergi karnesine işlenerek ödenen diğer ücretler gibi yöntemler de uygulanmaktadır. Söz konusu yöntemler uygulanırken ödemelerin gerçek ve safi tutarı dikkate alınarak vergilendirilmesi esastır ancak uygulamada bu prensibin istinasını oluşturan hükümlere de yer verilmiştir.

Gerçek usule tabi ücretlerin vergilendirilmesi; stopaj ve ücretin yıllık beyanname ile beyan edilmesi usulü olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun 63. maddesine göre; ücretin gerçek safi değeri, işveren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından maddede sayılan indirimlerin yapılması suretiyle bulunur. Genel olarak bu indirimler, sosyal güvenlik kurumlarına, Ordu Yardımlaşma Kurumu gibi kurum ve birliklere yapılan ödemelerden, sendikalara ödenen aidat ve primlerden, Türkiye’de kâin sigorta ve emeklilik şirketlerine ödenen katkı paylarından ve engellilik indirimlerinden oluşmaktadır.

GVK.’nun 86. maddesine göre; gerçek usulde elde edilen ücretlerin vergilendirilmesinde esas olan ücretin kaynağa kesinti yoluyla vergilendirilmesidir. Bu usulde, ücretin ödenmesi sırasında vergi sorumluları tarafından verginin kesilerek vergi dairesine yatırılması işlemi ile vergilendirme tamamlanmış olur (Öncel vd., 2010:292). Tek işverenden alınmış ve kaynağa kesinti yoluyla vergilendirilmiş olan ücretler için beyanname verilmez. Birden fazla işverenden alınan ücretlerin toplamı GVK.’nun 103. maddesinde yer alan tarifinin ikinci gelir dilimindeki tutarı aşmıyorsa, tamamı kaynağa kesinti yoluyla vergilendirilir ve bu gelirler için yıllık beyanname verilmez. Dar mükellef gerçek kişilerin tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret gelirleri için de beyanname verilmez ve diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dâhil edilmez.

GVK.’nun 94. maddesinde tevkifatın nasıl yapılacağı düzenlenmiştir. Söz konusu maddede; kamu veya özel kurum ve kuruluşların, dernek ve vakıfların, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin, nakden ve hesaben ödeme (avans olarak yapılanlar dâhil) yaptıkları esnada, tevkifat yapmaya mecbur oldukları ve tevkifata tabi tutulması gereken ödemelerden birisinin de ‘hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61. madde de yazılı olup ücret sayılan ödemeler olduğu belirtilmiştir. Bu şekilde yapılan ödemeler sırasında GVK.’nun 103. maddesindeki tarifede yer alan tutar ve oranlar dikkate alınarak vergi kesintisi yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Kaynağa kesinti yapılmamış ücretler için tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilmesi gerekmektedir. Birden fazla işverenden ücret geliri elde edip, beyan sınırını aşan ücret geliri sahipleri de gelirlerini beyanname ile bildirmek zorundadır ancak beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi düşülmeden önceki tutarı mahsup edilir.

GVK.’nun 64. maddesinde diğer ücretler kapsamında vergilendirilecek gelirler hüküm altına alınmıştır. Diğer ücretler kapsamında gelir elde eden mükelleflerin, karne esasına göre vergilendirilmesi zorunludur.

1.2. Asgari Geçim İndirimi

Asgari geçim indirimi, bireyin veya ailenin asgari geçim düzeyini sağlayacak gelir bölümünün toplam gelirden düşülerek vergi dışı bırakılmasıdır. 1.1.2008 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, GVK’ nun 32. maddesinde asgari geçim indirimi düzenlenmiştir.

Ücretin gerçek usulde vergilendirilmesinde asgari geçim indirimi uygulanır. Asgari geçim indirimi, ilgili takvim yılı başında geçerli olan brüt asgari ücretin %50’si tutarındaki kısmına tekabül etmektedir. Bu tutara evli olan ücretlilerde çalışmayan eş için %10 oranında ilave, çocuklu mükelleflere ise 1. ve 2. çocuk için %7,5’ar, izleyen çocuklar için %5’er ilave yapılacaktır. Bu şekilde, eşi çalışmayan 7 çocuklu bir ücretli asgari ücretin tamamına tekabül eden tutar üzerinden vergi ödememiş olacaktır. Mükellefin ailevi durumuna göre açıkladığımız şekilde belirlenen asgari geçim indirimi tutarı %15 ile çarpılmakta, bulunan rakam, mükellefin yararlanacağı vergi indirimi miktarı olmaktadır (Bilici, 2012: 42).

İndirimin uygulamasında ‘çocuk’ tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilenler, evlat edinilenler ile ana veya babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturanlar dâhil) 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış çocukları, ‘eş’ tabiri ise, aralarında yasal evlilik bağı bulunan kişileri ifade eder.

İndirim tutarının tespitinde mükellefin, gelirin elde edildiği tarihteki medenî hali ve aile durumu esas alınır. İndirim, yukarıdaki oranlara göre hesaplanan tutarları aşmamak kaydıyla, ücret geliri elde eden aile fertlerinden her biri için ayrı ayrı, çocuklar için eşlerden yalnızca birisinin gelirine uygulanır.

Boşananlar için indirim tutarının hesabında, nafakasını sağladıkları çocuk sayısı dikkate alınır. Yıl içinde iş yeri ve işvereni değişen ücretliler, yeni iş yerlerinde veya işverenleri nezdinde çalışmaya başladıkları aydan itibaren asgari geçim indiriminden yararlanmaya devam edeceklerdir (GİB, 2015).

Ücretlerin vergilendirilmesinde asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra, varsa teşvik amaçlı diğer indirim ve istisnalar dikkate alınır (Demirkan, 2015:125).

Ücretleri diğer ücretler kapsamında vergilendirilen hizmet erbabı, ücret geliri elde etmeyen diğer gerçek kişiler, 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicil Kanunu ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunlarına tabi olanlar gibi ücretlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayanlar ve dar mükellefiyet kapsamında ücret geliri elde edenler, asgari geçim indiriminden yararlanmamaktadır.

1.3. Asgari Ücret

Türk asgari ücret sistemi anayasal güvenceye, uluslararası sözleşmelerden beslenen ve İş Kanunu içinde bir düzenlemeye ayrıca uygulama konusunda da bir yönetmeliğe sahiptir (Korkmaz, A. vd., 2012). 01.08.2004 tarih ve 25540 sayılı Resmi Gazete'de Asgari ücret; işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım, kültür vb. gereksinimlerini günün fiyatları üzerinden en az düzeyde karşılamasına yetecek ücret olarak tanımlanır. Diğer bir deyişle, işverenin işçiye ödemek zorunda olduğu en düşük ücrettir. Asgari ücret; asgari geçim indiriminin dayanağını oluşturan, sosyal ücret yönü ağır basan, kişilerin aileleriyle birlikte geçimini asgari düzeyde sağlayacak gelir olarak kabul edilmekte ve miktarı buna göre saptanmaktadır. (Kızılot, 1984:179).

Asgari ücretin tespitinde, işçinin, asgari ölçüler içinde insan haysiyetine yaraşır şekilde yaşama ve çalışma imkânı dikkate alınır. Asgari ücret başlıca, emek arzının, emek talebinden fazla ve böylece emek fazlası olan gelişmemiş ülkelerde, teşkilatlanmamış ve düşük ücretli emek kitlesini korumak amacını güder. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tavsiyeleri ile birçok ülkede asgari ücret uygulanmaktadır.

Türkiye'de asgari ücret uygulamasına 1951 yılında başlanmıştır. 1951-1967 yılları arasında asgari ücret mahalli komisyonlar aracılığıyla saptanmıştır. Fakat bu şekilde yapılan uygulama asgari ücretten beklenen sonuçların ortaya çıkmasında yetersiz kalmış, bu nedenle 1967 yılında mahalli komisyonlarca asgari ücret belirlenmesi sistemine son verilmiş, asgari ücret Merkezi Asgari Ücret Tespit Komisyonunca tespit edilmeye başlanmıştır. 1969 yılından günümüze kadar asgari ücret, işçi-işveren-hükümet temsilcilerinden oluşan üçlü yapıda ve bölgesel ve sektörel bir farklılık göstermeksizin tüm ülke için tek düzey olarak tespit edilmektedir (Eser vd., 2008).

2. Türkiye'de Ücretler Üzerindeki Vergi Takozu

Vergi takozu (tax wedge) bir çalışan başına devlete ödenen vergi ile sosyal güvenlik kesintilerinin toplamını içermektedir. İşçilik maliyeti içindeki vergi ve sosyal güvenlik ödemeleri, literatürde vergi takozu olarak adlandırılmaktadır (Nar, 2015).

Bu çalışmada vergi takozu açısından OECD üyesi ülkeler ile karşılaştırma yapılabilmesi için 2014 yılı verileri temel alındığından yapılan hesaplamalarda asgari ücretin de 2014 yılı tutarları dikkate alınmıştır.

1 Ocak 2014 tarihinden itibaren 16 yaşından büyükler ve küçükler için aylık geçerli brüt asgari ücret tutarı 1.071 ₺ olarak belirlenmiştir.

2014 yılında uygulanan bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücret tutarları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: 2014 Yılı Brüt Günlük ve Aylık Asgari Ücret Tutarları

Tarih	Asgari Ücret Brüt Günlük (₺)	Asgari Ücret Brüt Aylık (₺)
01.01.2014 – 30.06.2014	35,70	1.071,00
01.07.2014 – 31.12.2014	37,80	1.134,00

Kaynak: 2.1.2014 tarih ve 2014/13 sayılı Vergi Sirküleri

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, milli seviyede tek asgari ücret belirlemiştir. Dolayısıyla yukarıda belirtilen asgari ücret tutarları, yaşa bakılmaksızın bütün çalışanlar için uygulanır.

Asgari geçim indirimi tutarları hesaplanması için ücretlilerin medeni durumuna göre tespit edilen oranlar yukarıdaki meblağa uygulanır. Bulunan tutarın %15 vergisi hesaplanarak çıkan verginin 1/12'si her ay ücretlinin ödenecek vergisinden mahsup edilir. (Mahsup edilecek tutar hesaplanan vergiden fazla ise fazlası dikkate alınmaz.)

Bu hesaplamalar için mutlaka ücretlilerden “Aile Durumu Bildiriminin” imzalı olarak alınması gerekmektedir.

Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse; asgari ücretle çalışan evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu Bay Z'nin 2014 yılı aylık asgari geçim indirim tutarı şu şekilde hesaplanacaktır:

2014 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı	:	$(1.071,00 \times 12) = 12.852$
Asgari Geçim İndirimi Oranı (Çalışan Kendisi)	:	$(\% 50 + \% 10 + \% 15)$
Asgari Geçim İndirim Matrahı	:	$(12.852 \times \% 75) = 9.639$
Yıllık Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	$(9.639 \times \% 15) = 1.445,85$
Aylık Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	$(1.445,85/12) = 120,49$ olacaktır.

Bu kişi bekâr olsaydı;

2014 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı	:	$(1.071,00 \times 12) = 12.852$
Asgari Geçim İndirimi Oranı (Çalışan Kendisi)	:	$(\% 50)$
Asgari Geçim İndirim Matrahı	:	$(12.852 \times \% 50) = 6.426$
Yıllık Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	$(6.426 \times \% 15) = 9.639$
Aylık Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	$(9.639/12) = 80,32$ olacaktır.

Bu tutarlara göre; 2014 yılı aylık asgari ücret verileri evli, çocuklu, çocuksuz şeklinde hesaplanarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Medeni Duruma Göre 2014 Yılı Aylık Asgari Geçim İndirimi Tutarları

Çalışanın Medeni Durumu	İndirim Oranı (%)	2014 Yılı Aylık İndirim Tutarı (₺)
Bekâr	50	80,33
Evli, eşi çalışmıyor	60	96,39
Evli, eşi çalışmıyor, 1 çocuklu	67,5	108,44
Evli, eşi çalışmıyor, 2 çocuklu	75	120,49

Evli, eşi çalışmıyor, 3 çocuklu	80	128,52
Evli, eşi çalışmıyor, 4 çocuklu	85	136,55
Evli, eşi çalışıyor	50	80,33
Evli, eşi çalışıyor, 1 çocuklu	57,5	92,37
Evli, eşi çalışıyor, 2 çocuklu	65	104,42
Evli, eşi çalışıyor, 3 çocuklu	70	112,46
Evli, eşi çalışıyor, 4 çocuklu	75	120,49
Boşanmış	50	80,32
Boşanmış, 1 çocuklu	57,5	92,37
Boşanmış, 2 çocuklu	65	104,42
Boşanmış, 3 çocuklu	70	112,46

Kaynak: 2.1.2014 tarih ve 2014/13 sayılı Vergi Sirküleri

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 82. maddesine göre, bu kanun gereğince alınacak primlerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, asgari ücretin otuzda biri, üst sınırı ise bu tutarın 6,5 katıdır. Buna göre 2014 yılının birinci ve ikinci yarısı için tavan ve taban tutarları aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: 2014 Yılı SGK Taban ve Tavan Tutarları

SGK Taban ve Tavan	Aylık (₺)
Taban (Ocak 2014 – Haziran 2014)	1.071,00
Tavan (Ocak 2014 – Haziran 2014)	6.961,50
Taban (Temmuz 2014– Aralık 2014)	1.134,00
Tavan (Temmuz 2014 – Aralık 2014)	7.371,00

Kaynak: 2.1.2014 tarih ve 2014/13 sayılı Vergi Sirküleri

5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentte belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörülmektedir. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için ise SGK primi işveren payı %20,5'dir. Bu hesaplamada SGK primi işveren payı %20,5 olarak dikkate alınmıştır.

Tablo 4: SGK Primi İşveren Payı % 20,5 Olanlar İçin Hesaplama (₺)

Brüt(₺)	SGK İşçi Payı	İşsizlik İşçi Payı	Aylık Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Kümülatif Vergi Matrahı	Net	Asgari Geçim İndirimi	Toplam Ele Geçen	SGK İşveren Payı	İşsizlik İşveren Payı	Toplam Maliyet
1.071,00	149,94	10,71	136,55	8,13	910,35	765,67	80,33	846,00	219,55	21,42	1.311,98
1.134,00	158,76	11,34	144,58	8,61	6.426,00	810,70	80,33	891,03	232,47	22,68	1.389,15

5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentte belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır.

Tablo 5: SGK Primi İşveren Payında 5 Puanlık İndirim Olanlar İçin Hesaplama (₺)

Brüt	SGK İşçi Payı	İşsizlik İşçi Payı	Aylık Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Kümülatif Vergi Matrahı	Net	Asgari Geçim İndirimi	Toplam Ele Geçen	SGK İşveren Payı	İşsizlik İşveren Payı	Toplam Maliyet
1.071,00	149,94	10,71	136,55	8,13	910,35	765,67	80,33	846,00	166,01	21,42	1.258,43
1.134,00	158,76	11,34	144,58	8,61	6.426,100	810,70	80,33	891,03	175,77	22,68	1.332,45

2014 yılı birinci ve ikinci altı aylık dönem için, asgari ücretin işverene maliyeti ve maliyet içindeki vergilerin payı (vergi takozu) çalışanın medeni durumu dikkate alınarak aşağıdaki tablolarda hesaplanmıştır.

Tablo 6-1: 2014 Yılında Asgari Ücret Üzerindeki Vergi Takozu (Bekâr Çalışan)

Bekâr Çalışan	AYLIK (₺)	AYLIK (₺)
Brüt Ücret	1.071,00	1.134,00
SGK Primi İşçi Payı (% 14)	149,94	158,76
İşsizlik Sigortası Primi İşçi Payı (% 1)	10,71	11,34
Gelir Vergisi Stopaj Matrahı	910,35	963,90
Hesaplanan Gelir Vergisi	136,55	144,59
Asgari Geçim İndirimi	80,33	80,33
Ödenecek Gelir Vergisi	56,22	64,26
Damga Vergisi (% 0,759)	8,13	8,61
Toplam Vergi Tutarı	64,35	72,87
Toplam Prim Tutarı (İşçi Payı)	160,65	170,01
Net Ücret	846,00	891,03
SGK Primi İşveren Hissesi (% 15,5)	166,00	175,77
İşsizlik Sigortası İşveren Hissesi (%2)	21,42	22,68

Asgari Ücretin İşverene Maliyeti	1.258,42	1.332,45
Toplam Vergi Tutarı	64,35	72,87
Toplam Prim Tutarı	348,07	368,55
Toplam Vergi + Prim Yüğü	412,32	441,42
Toplam Yüğü İçindeki Vergi Payı	% 5,11	% 5,46
Toplam Yüğü İçindeki Sosyal Güvenlik Prim Payı	% 27,66	% 27,66
Toplam Yüğü İçindeki Vergi ve Prim Payı	% 32,76	% 33,13

Not: Gelir vergisi hesabında bekâr ücretli için geçerli olan asgari geçim indirimi tutarı alınmıştır. Sigorta primi işveren payının hesabında, 5 puanlık indirim dikkate alınmıştır. Hesaplamalar tarafımızdan yapılmıştır.

Tablo 6-2: 2014 Yılında Asgari Ücret Üzerindeki Vergi Takozu (Evli ve 2 Çocuklu Çalışan)

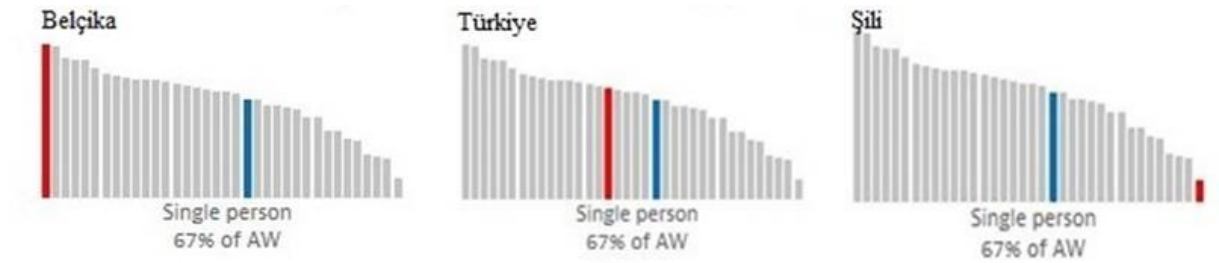
Evli ve 2 Çocuklu Çalışan	AYLIK (₺)	AYLIK (₺)
Brüt Ücret	1.071,00	1.134,00
SGK Primi İşçi Payı (% 14)	149,94	158,76
İşsizlik Sigortası Primi İşçi Payı (% 1)	10,71	11,34
Gelir Vergisi Stopaj Matrahı	910,35	963,9
Hesaplanan Gelir Vergisi	136,55	144,59
Asgari Geçim İndirimi	120,49	120,49
Ödenecek Gelir Vergisi	16,06	24,1
Damga Vergisi (% 0,759)	8,13	8,61
Toplam Vergi Tutarı	24,19	35,81
Toplam Prim Tutarı (İşçi Payı)	160,65	170,01
Net Ücret	886,16	1.098,19
SGK Primi İşveren Hissesi (% 15,5)	166,00	175,77
İşsizlik Sigortası İşveren Hissesi (%2)	21,42	22,68
Asgari Ücretin İşverene Maliyeti	1.258,42	1.332,45
Toplam Vergi Tutarı	24,19	36,87
Toplam Prim Tutarı	347,97	368,55
Toplam Vergi + Prim Yüğü	372,16	405,42

Toplam Yük İçindeki Vergi Payı	% 1,92	% 2,76
Toplam Yük İçindeki Sosyal Güvenlik Prim Payı	% 27,65	% 27,66
Toplam Yük İçindeki Vergi ve Prim Payı	% 29,58	% 30,43

Not: Gelir vergisi hesabında evli ve 2 çocuklu ücretli için geçerli olan asgari geçim indirimi tutarı alınmıştır. Sigorta primi işveren payının hesabında, 5 puanlık indirim dikkate alınmıştır. Hesaplamalar tarafımızdan yapılmıştır.

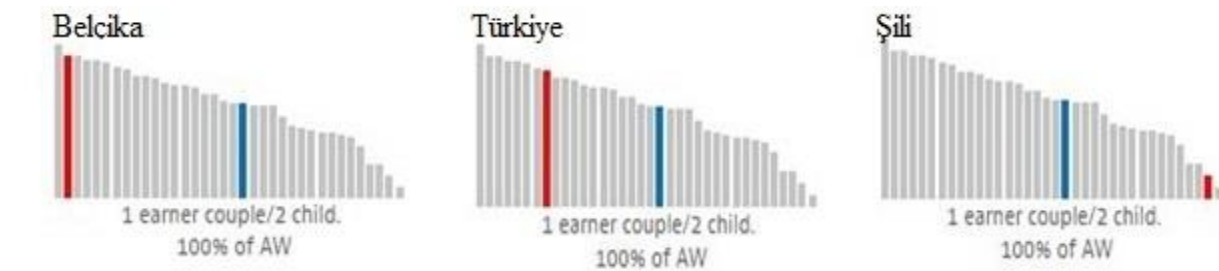
3. Seçilmiş OECD Ülkelerinde Ücretler Üzerindeki Vergi Takozu

Bu çalışmada Türkiye’de ücretler üzerindeki vergi takozu ile OECD üyesi ülkelerden Belçika ve Şili’de ücretler üzerindeki vergi takozu karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma için söz konusu ülkelerin seçilme nedeni OECD’nin Taxing Wages 2015 Raporundaki veriler ışığında OECD ortalamasına negatif olarak en uzak olanın Belçika ve pozitif olarak ortalamaya en uzak olanın Şili olmasıdır. Bu ülkelerin vergi sistemleri ve sosyal güvenlik uygulamaları arasındaki farklılıklar ortaya konularak OECD ortalamasına göre neden negatif ya da pozitif alanda yer aldıkları açıklanmaya çalışılacaktır. Aşağıdaki grafikler konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından önemlidir.

Kaynak: Grafik görüntüleri <http://www.oecd.org/ctp/tax-policy/taxing-wages-20725124.htm> adresinden alınmıştır. Mavi sütunlar OECD ortalamasını göstermektedir.

Grafik 1: Seçilmiş OECD Ülkelerinde Vergi Takozu (Bekar Çalışan)

Kaynak: Grafik görüntüleri <http://www.oecd.org/ctp/tax-policy/taxing-wages-20725124.htm> adresinden alınmıştır. Mavi sütunlar OECD ortalamasını göstermektedir.

Grafik 2: Seçilmiş OECD Ülkelerinde Vergi Takozu (Evli, 2 Çocuklu, Tek Çalışan)

Vergi takozu hesaplanırken OECD tarafından aşağıdaki formül kullanılmıştır.

Ücret Geliri Üzerindeki Vergi Takozu:

Kişisel Gelir Vergisi + İşveren ve İşçi Sosyal Güvenlik Kesintisi (SGK) – Aile İndirimleri / Toplam İşgücü Maliyetleri (Brüt Ücret + İşveren SGK kesintisi)

İşçi net vergi takozu; işçi tarafından doğrudan karşılanan ücret geliri üzerindeki net vergi yükünün bir ölçüsüdür.

İşçi net vergi takozu hesaplanırken OECD tarafından aşağıdaki formül kullanılmıştır.

İşçi Net Vergi takozu:

(İşçi Kişisel Gelir Vergisi ve İşçi Sosyal Güvenlik Kesintileri) – Aile İndirimleri /Brüt Ücret

3.1. Ücret Geliri Üzerindeki Vergi Takozu –TÜRKİYE

Bekâr Çalışan;

- Türkiye, OECD ortalaması olan % 36 ile karşılaştırıldığında 2014 yılında bekâr bir çalışan üzerindeki % 38,2'lik vergi takozu ile 34 OECD üyesi ülke arasında 16. sırada yer almıştır. Bekâr bir çalışan üzerindeki vergi takozu açısından OECD ortalamasına en yakın ülkelerden biridir.
- Türkiye'de, işçi ve işveren sosyal güvenlik katkı paylarının bütünü, toplam vergi takozunun %72'sini oluşturmaktadır. Söz konusu oranın OECD ortalaması %63'tür.
- Türkiye'de ortalama gelire sahip bekâr bir çalışan OECD'nin % 25,5'lik ortalaması ile karşılaştırıldığında 2014 yılında % 27,4 net vergi takozu ile karşı karşıyadır. Diğer bir deyişle, Türkiye'de ortalama gelire sahip bekar bir çalışanın net geliri, vergi ve indirimlerden sonra, brüt ücretin % 72.6'sı olmuştur.
- Çocuk yardımları ve vergi ayrıcalıklarını hesaba katarak, Türkiye'de evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışan için net vergi takozu, 2014 yılında % 25,7'ye düşürülmüştür. Net vergi takozundaki azalma oranı ile Türkiye, OECD ülkeleri arasında 3. sırada yer almıştır. Bu oranın OECD ortalaması % 14,8'dir. Bu demektir ki; OECD ortalaması % 85,2 iken Türkiye'de evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışanın net geliri; vergi ve aile indirimlerinden sonra, brüt ücretin % 74,3'ü olmuştur.

Evli, İki Çocuklu Tek Çalışan;

- Türkiye'de; evli, iki çocuklu tek çalışan ortalama gelire sahip bir işçi % 36,8'lik oran ile OECD ülkeleri arasındaki 8. en yüksek vergi takozuna sahiptir. OECD ortalaması % 26,9'dur.
- Ortalama gelire sahip bekâr çalışan ile çocuklu çalışanların vergi takozu karşılaştırıldığında çocuk yardımı ve vergi ayrıcalıkları gibi unsurlar vergi takozunu azaltma eğilimindedir. Türkiye'de 2014 yılında 1,4 puan olan bu azalma OECD'nin 9,1 puanlık ortalamasından daha azdır.

Tablo 7: Medeni ve Aile Durumuna Göre OECD - Türkiye Vergi Takozu Karşılaştırması (%)

Ülke	Bekâr Çalışan	Evli 2 Çocuklu Çalışan
OECD Ortalaması	36	26,9
Türkiye	38,2	36,8

OECD Taxing Wages 2015 raporundaki verilere göre Türkiye, bekâr bir çalışanın ücreti üzerindeki vergi takozu açısından OECD ortalamasının 2.2 puan üzerinde yer almaktadır. Ortalama düzeyde olmak, skalanın en ucundaki %55'ler düzeyindeki ülkeler ile karşılaştırıldığında normal olarak karşılanmakla birlikte arzu edilen durum ortalamasının altına inebilmektir. Türkiye'de vergi takozunu yükselten en önemli etken toplam vergi takozunun %72'sini oluşturan işçi ve işveren sosyal güvenlik paylarının yüksekliğidir. Ayrıca Gelir Vergisi tarifesinin ilk dilim tutarının düşük olması, özellikle asgari ücret ile çalışanların vergi takozunu daha da artırmaktadır.

Rapordan çıkan bir diğer sonuç, Türkiye'nin ücretlerin vergilendirilmesinde aile durumunu en az dikkate alan OECD üyesi ülkelerden birisi olmasıdır. OECD ortalaması %26,9 iken Türkiye'de bu oran %36,8'dir. Bu anlamda ücretliler için uygulanmakta olan asgari geçim indiriminin yetersiz kaldığı ve vergi takozunu aşağıya çekecek başkaca sosyal yardımların bulunmadığı söylenebilir.

3.2. Ücret Geliri Üzerindeki Vergi Takozu -BELÇİKA

Bekâr Çalışan;

- Belçika 34 OECD üyesi ülke arasında en yüksek vergi takozuna sahiptir.
- 2014 yılında OECD ortalaması % 36 iken Belçika'da ortalama gelire sahip bekâr bir çalışanın vergi takozu %55,6'dır.
- Belçika'da, işçi ve işveren sosyal güvenlik katkı paylarının bütünü, toplam vergi takozunun yüzde 81'ini oluşturmaktadır. Söz konusu oranın OECD ortalaması %77'dir.
- Bekâr bir çalışan 2014'deki % 42,3'lik vergi takozu ile Belçika, OECD'nin % 25,5'lik ortalaması ile karşılaştırıldığında, 34 OECD üyesi ülke arasında en yüksek net vergi takozuna sahiptir. Başka bir deyişle, Belçika'da vergi ve indirimlerden sonra bekâr bir çalışanın (take-home) net geliri, brüt ücretin % 57,7'si olmuştur.

Evli, iki Çocuklu Tek Çalışan;

- Çocuklu bir çalışanın vergi takozu, aynı gelire sahip çocuksuz bir çalışandan daha düşük olabilir. Çünkü birçok OECD ülkesi çocuklu aileleri nakit transferleri ve vergi ayrıcalıkları yoluyla desteklemektedir.
- OECD ortalaması % 26,9 iken, Belçika'da evli ve iki çocuklu bir çalışanın ortalama vergi takozu % 40,6'dır ki bu OECD ülkeleri arasındaki en yüksek vergi takozu dilimlerinden birisidir.
- Çocuklar ile ilgili yardımlar ve vergi ayrıcalıkları, bekâr çalışana göre çocuklu çalışanlar üzerindeki vergi takozunu düşürme eğilimindedir. 2014 yılında Belçika'da çocuklu çalışanlar üzerindeki vergi takozunda 15 puanlık bir azalma olmuştur. Vergi takozundaki azalma OECD ortalamasında 9,1 puandır. Belçika'da bu anlamda vergi takozunda bir azalma yaşanmış ancak yine de OECD ortalamasının üzerinde kalmıştır.
- Çocukla ilgili indirim ve vergi ayrıcalıklarını hesaba katarak, Belçika'da evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışan için net vergi takozu 2014 yılında % 22,9'a düşürülmüştür. Bu oranın OECD ortalaması % 14,8'dir. Bu demektir ki; OECD ortalaması % 85,2 iken Belçika'da evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışanın net geliri; vergi ve aile indirimlerinden sonra, brüt ücretin % 77,1'i olmuştur.

Tablo 8:Medeni ve Aile Durumuna Göre OECD - Belçika Vergi Takozu Karşılaştırması (%)

Ülke	Bekâr Çalışan	Evli 2 Çocuklu Çalışan
OECD Ortalaması	36	26,9
Belçika	55,6	40,6

Belçika'da gelir vergisi oranı % 25 ila % 50 arasında değişmektedir. 5 basamaklı bir artan oranlı gelir vergisi tarifesi mevcuttur. Belçika Gelir Vergisi tarifesinde asgari geçim indirimi kabul edilen tutara kadar hiç vergi alınmamaktadır. Ayrıca iş göremezlik sebebiyle ödenen sosyal güvenlik yardımları ile engellilikten dolayı alınan sosyal güvenlik yardımları vergi kapsamında değildir. Belçika'da yerleşik şahıslar, dünya üzerindeki tüm gelirlerinden dolayı vergiye tabidirler. Yerleşik şahıs, Belçika'da yaşamını sürdüren veya ekonomik kazanç merkezi olan kişi demektir. Yerleşik olmayanlar ise Belçika'daki faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelir üzerinden "yerleşik olmayan gelir vergisi" ödemek durumundadırlar. Belçika'da gelir vergisi hesaplamalarında vergi mükellefi, eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının toplam gelirleri esas alınır(Mutlu vd., 2014). OECD Taxing Wages 2015 raporundaki verilere göre Belçika, bekâr bir çalışanın ücreti üzerindeki vergi takozu açısından OECD ortalamasınının 19,6 puan üzerinde yer almaktadır ki bu oran OECD ülkeleri arasındaki en yüksek vergi takozu düzeyidir.

Türkiye ve Belçika tarife yapıları kıyaslandığında; Belçika Gelir Vergisi tarifesinde asgari geçim indirimi kabul edilen tutara kadar hiç vergi alınmamaktadır. Türkiye’de ilk gelir dilimine isabet eden tutardan düşük oranda da olsa vergi alınmaktadır. Vergi tarifelerine uygulanan oranlar açısından bakıldığında Belçika’da oranlar Türkiye’deki oranlardan daha fazladır ve özellikle yüksek gelir grupları daha fazla vergi ödemektedir. Belçika’daki tarife ve oran yapısı, gelir dağılımına etkisi açısından Türkiye’ye göre daha iyileştirici bir özelliğe sahiptir (Mutlu v.d, 2014).

Belçika’da bekârların vergi takozunun evli ve çocuklulara göre daha ağır olmasının nedeni, bekârların sadece asgari geçim indirimi tutarı kadar gelirini vergi dışı bırakabilmesi ve başkaca bir indirim ya da nakit yardımından faydalanamamasıdır. Evli ve çocukluların ise çocuk sayısına ve yaşına bağlı olarak ekstra indirim imkânlarından ve nakit yardımlarından faydalanabilmesidir. Bu durumun, yaşlı nüfusa sahip Belçika’da evlenme ve çocuk sahibi olmayı teşvik amaçlı olduğu düşünülmektedir.

Belçika’da aile indirimleri ve sosyal yardımların etkin şekilde uygulanmasına karşın ücret gelirleri üzerindeki vergi takozunun ağır olmasının nedeni, işçi ve işveren sosyal güvenlik paylarının yüksekliğidir. Belçika’da, işçi ve işveren sosyal güvenlik katkı paylarının bütünü, toplam vergi takozunun yüzde 81’ini oluşturmaktadır. İkinci etken de gelir vergisi oranlarının yüksek olmasıdır.

3.3. Ücret Geliri Üzerindeki Vergi Takozu – ŞİLİ

Bekâr Çalışan;

- Şili 34 OECD üyesi ülke arasında vergi takozu en düşük olandır.
- 2014 yılında OECD ortalaması % 36 iken Şili’de ortalama gelire sahip bekâr bir çalışanın vergi takozu % 7.0’dır.
- Şili’de, ücretler üzerindeki tek vergi takozu, işçilerden alınan %7’lik sosyal güvenlik katkı payından oluşmaktadır. OECD ülkelerinde bu oran %33’tür.
- Şili’de ortalama gelire sahip bekâr bir çalışan OECD’nin % 25,5’lik ortalaması ile karşılaştırıldığında 2014 yılında %7 net vergi takozu ile karşı karşıyadır. Diğer bir deyişle, Şili’de ortalama gelire sahip bekâr bir çalışanın net geliri, vergi ve indirimlerden sonra, brüt ücretin % 93’ü olmuştur.

Evli, İki Çocuklu Tek Çalışan;

- Şili’de; evli, iki çocuklu tek çalışan ortalama gelire sahip bir işçi % 7,0’lık oran ile OECD ülkeleri arasındaki 2. en düşük vergi takozuna sahiptir. OECD ortalaması % 26,9’dur.
- Ortalama gelire sahip bekâr çalışan ile çocuklu çalışanların vergi takozu karşılaştırıldığında çocuk yardımı ve vergi ayrıcalıkları gibi unsurlar vergi takozunu azaltma eğilimindedir. 2014 yılında vergi takozundaki azalmanın OECD ortalaması 9,1 puandır. Şili’de hem bekâr çalışan hem de evli ve iki çocuklu tek çalışan için vergi takozunda herhangi bir azalma söz konusu değildir.
- Çocuk yardımları ve vergi ayrıcalıklarını hesaba katarak, Şili’de evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışan için net vergi takozu, 2014 yılında % 7,0’lık oranla aynı kalmıştır. Oyda OECD genelinde bu oran düşme eğilimi göstermiş ve % 14,8 düşürülmüştür. Bu açıdan bakıldığında Şili’de; evli, iki çocuklu tek çalışan ile bekâr çalışanın vergi takozu aynıdır. Herhangi bir değişim yaşanmamıştır. Bu demektir ki; OECD ortalaması % 85,2 iken Şili’de evli ve iki çocuklu ortalama gelire sahip bir çalışanın net geliri; vergi ve aile indirimlerinden sonra, brüt ücretin % 93’ü olmuştur.

Tablo 9: Medeni ve Aile Durumuna Göre OECD - Şili Vergi Takozu Karşılaştırması (%)

Ülke	Bekâr Çalışan	Evli 2 Çocuklu Çalışan
OECD Ortalaması	36	26,9
Şili	7,0	7,0

Şili’de Gelir vergisi oranları %5 ile %40 arasında değişmekte ancak ortalama ücret olarak belirlenen gelir düzeyine kadar hiç vergi ödenmemektedir. Şili’de bekâr bir çalışan sadece ortalama ücretin 1.25 katı kazanmaya başladığında kişisel gelir vergisi ödemeye başlar. Şili’de, ücretler üzerindeki tek vergi takozu, işçilerden alınan %7’lik sosyal güvenlik katkı payından oluşmaktadır. İşverenler sosyal güvenlik katkı payı ödemezler. Emeklilik fonları ve işsizlik sigortası gibi zorunlu ödemeler, özel kuruluşlarca yapılmakta ve bu ödemeleri tamamı işçinin ücretinden karşılamakta, devlete de hiçbir katkıda bulunmamaktadır. Şili sosyal güvenlik sistemine göre işverenler tarafından kıdem tazminatı ve yapılan çocuk yardımları gibi ödemeler vergi takozu hesabına dahil değildir.

Şili ile Türkiye’de vergi yapısı karşılaştırıldığında, Şili’de belli bir tutara kadar ücretler üzerinden vergi alınmaması ve gelir vergisi tarifesindeki ilk dilimin vergi oranının da %5’ten başlaması Türkiye’ye göre vergi takozunu zaten otomatik olarak düşürmektedir. Ayrıca vergi takozunun hesabında sadece sosyal güvenlik işçi payının dikkate alınması, işveren tarafından işçi lehine yapılan ödemelerin de vergi dışı bırakılması ve vergi takozu hesabında dikkate alınmaması aradaki uçurumu açıkça ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Ülkeler sosyo-ekonomik hedeflere ulaşmak için farklı araçları kullanırlar. İşsizliğin azaltılması, yoksulluk ve gelir dağılımındaki dengesizlikleri azaltmak için kullanılan araçlardan bir tanesi de ücret vergileri ve vergilerin yapısıdır. Vergilerin yapısı amaçlara uygun olduğu sürece sosyo-ekonomik hedeflere ulaşmak mümkün olabilmektedir. Ücret vergilerinin mevcut yapısı ile Türkiye’nin hedeflerine ulaşabilmesi pek mümkün görünmemektedir. Çünkü ücretliler üzerindeki vergi takozu OECD ortalaması üzerinde kalmaktadır. Bunun en önemli nedeni asgari ücretin vergi dışı bırakıl(ma)maması ve sosyal güvenlik katkı paylarının yüksekliği ile özellikle çocuklu ailelere yönelik sosyal yardımların diğer OECD üyesi ülkelere göre yetersiz olmasıdır. Aileler, sosyal politikalar ile desteklense de mevcut vergilendirme sistemi bekâr ve çocuksuz ücretliler lehine düzenlenmiş görünmektedir. Vergi takozunun yüksek olması istihdam üzerinde negatif etki yaratmakta ve kayıt dışı ekonominin artmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, vergi takozunun etkilerini azaltabilmek için; asgari ücretin vergilendirilmesinde öncelikle ilk gelir diliminin yükseltilmesi ve zaman içerisinde vergi dışı bırakılması, eğer vergi dışı bırakılmıyorsa daha düşük bir oranda ve farklı bir tarifede vergilendirilmesi, özellikle çocuklu ailelerin sosyal yardımlar ile daha fazla desteklenmesi gerekmektedir. Bu tür uygulamalar aynı zamanda istihdamı artırma, kayıt dışılığı azaltma ve işsizliği engelleme yolunda da önemli bir adım olacaktır.

KAYNAKÇA

- Bilici Nurettin (2013), *Türk Vergi Sistemi*, Editör: Recai Dönmez, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Eskişehir, Temmuz 2013, Sayfa: 42.
- Demirkan Burak (2015), *Ücret gelirlerinin vergilendirilmesi*, Vergi Raporu, Sayı: 186, Mart 2015, s: 125.
- Eser, Burçin Yılmaz ve Harun Terzi (2008), *Türkiye’de Asgari Ücret: Sorunlar Öneriler*, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:22, Sayı:1, Ocak 2008, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/atauniiibd/article/viewFile/1025003762/1025003591>.
- GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı), *Gelir Vergisi Kanunu*, <http://www.gib.gov.tr/gibmevzuat>.
- GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı), *Gelir İdaresi Başkanlığı Ücret Kazançları Vergi Rehberi*, 2015, http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/2015_Ucret.pdf.
- Gök, Musa ve A. Zafer Yalçın (2015), *Türkiye’de Asgari Ücretliler Üzerindeki Vergi Yükünün Diğer Yükümlü Grupları İle Karşılaştırılması*, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, , <http://dx.doi.org/10.11611/JMER580>.
- Korkmaz, Adem ve Hüseyin Avsallı (2012), *Türkiye’de Asgari Ücretin Hukuksal Yönü*, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt:4, Sayı:2, Yıl:2012, <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869093.pdf>.
- Kızılot, Şükrü (1984), *Asgari Ücretin Vergi Dışı Birakılması ve Ortaya Çıkabilecek Sorunlar*, Yasa Hukuk Dergisi, Şubat 1984, s: 179.
- Mutlu, Abdullah, Ahmet Arslan ve Kadir Kartalcı (2014), *Gelir Vergisi Açısından Türkiye ve Belçika’nın Karşılaştırılması*, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Cilt:5, Sayı:2, 2014, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ayd/article/download/5000125220/5000115088>.
- Nar, Mehmet (2015), *Ücret Gelirleri Üzerindeki Vergi Yükü: Vergi Takozu Uygulaması*, <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/3150/1440>.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development),(2015), *Taxing Wages 2015*, <http://ifuturo.org/documentacion/TaxingWages2015.pdf>.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development),(2015), *Tax Burden on Labour Income*, <http://www.oecd.org/ctp/tax-policy/taxing-wages-20725124.htm>.
- Öncel, Mualla, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan (2010), *Vergi Hukuku*, s: 292.
- Resmi Gazete, *Asgari Ücret Yönetmeliği*, Tarih:01.08.2004, Sayı: 25540.
- T.C. SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), *5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu*, www.sgk.gov.tr/.../5510_sosyal_sigortalarvegss_kanunu.pdf, 07.01.2016
- Vergi Sirküleri*, 2.1.2014 tarih ve 2014/13 sayılı